

PISMO PODPORE ZAKONU O LASTNIŠKI ZADRUGI DELAVCEV

Strokovni odbor za ekonomsko demokracijo (SOED) izraža svojo polno podporo prizadevanjem Vlade Republike Slovenije pri sprejetju predloga Zakona o lastniški zadrugi delavcev (ZLZD), ki v slovenski pravni red vnaša ESOP model solastništva zaposlenih.

ESOP (Employee Stock Ownership Plan) je v zadnjih desetletjih doživel razcvet v številnih gospodarsko razvitih državah, vključno z Združenimi državami Amerike, Veliko Britanijo ter Kanado, medtem ko ga trenutno uvajajo tudi nekatere druge članice EU kot sta Slovenija in Danska.

V ZDA je bil ESOP zakon z dvostrankarsko podporo sprejet leta 1974, razcvet pa je doživel šele v 90-ih, ko je model pridobil davčne olajšave, predvsem za lastnike, ki so podjetja prodali zaposlenim ter za podjetja, ki so s presežki financirala ESOP odkupe. Danes v ZDA kar 14,7 milijona delavcev ali 10 % zaposlenih v zasebnem sektorju dela v ESOP podjetjih, kar predstavlja izjemen uspeh na področju delavskega lastništva. Več tisoč podjetij je v večinski lasti zaposlenih, kar zagotavlja dolgoročno stabilnost, večjo participacijo zaposlenih in izboljšanje delovnih pogojev. Velika Britanija je ESOP model uzakonila in davčno olajšala leta 2014, kar je danes privedlo do vzpostavitve lastništva zaposlenih v skoraj 2000 podjetjih. V letu 2023 je bil ESOP drugi najbolj priljubljen način za prenos lastništva, takoj za prevzemi podjetij s strani finančnih skladov. Kanadska vlada sledili trendu – v letu 2024 je uzakonila kanadski ESOP model

in sprejela podobne davčne olajšave kot jih poznata ZDA in VB, ki so namenjene spodbujanju te oblike lastništva v gospodarstvu.

Vlada Republike Slovenije je julija 2024 sprejela izhodišča za predlog ZLZD, ki naslavlja ključne izzive slovenskega gospodarstva, vključno s prenosi lastništva v malih in srednjih podjetjih. Ta zakon bo igral zelo pomembno razvojno vlogo v naslednjih letih - po podatkih nedavne raziskave Univerze v Ljubljani bo v naslednjih 10-ih letih 40 % lastnikov malih in srednjih podjetij prenašalo svoje lastništvo, pri čemer kar 66 % lastnikov nima izdelanega nasledstvenega načrta. **Nasledstvena kriza je hkrati izredna priložnost za spodbujanje lastniških modelov, ki so poslovno učinkoviti, hkrati pa vodijo v trajnostni razvoj, lokalno odgovornost in dobrobit za zaposlene.**

Z uvedbo Zakona o lastniški zadrugi delavcev bi se Slovenija umestila na mednarodni zemljevid solastništva zaposlenih in se pridružila najrazvitejšim svetovnim gospodarstvom, ki z ESOP modelom uspešno naslavlja gospodarske, socialne in družbene izzive. Podobno verjamemo, da bi zakon dolgoročno prispeval k stabilnosti slovenskega gospodarstva, večji konkurenčnosti podjetij ter socialni blaginji delavcev.

S spoštovanjem,

Prof. dr. Aleksandra Kanjuo-Mrčela
Predsednica Strokovnega odbora za ekonomsko demokracijo (SOED)

ALEKSANDRA KANJUO MRČELA Digitally signed by ALEKSANDRA KANJUO MRČELA
Date: 2024.10.28 08:34:13 +01'00'

Saša Muhič Pureber
Podpredsednica SOED

Saša Muhič Pureber Digitally signed by Saša Muhič Pureber
Date: 2024.10.28 09:57:11 +01'00'